

I. ÉVFOLYAM.

6. SZÁM.

1883.

VÉGVIDÉK.

PANCSOVA.

Vasárnap.

MÁJUS 6.

TÁRSADALMI, SZÉPIRODALMI ÉS KÖZMIVELŐDÉSI HETILAP.

MEGJELEN MINDEN VASÁRNAP.

Előfizetési ár:

Egész évre 5 frt. Vidékre 5 frt. 50 kr.

Fél „ 2 „ 50 kr. „ 2 „ 75 „

Egyes szám ára 10 kr.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Jabukai utca: 121.

Ide küldendők a lap szellemi és anyagi részét illető minden közlemények.

HIRDETÉSEK DIJJA:

Három hasábos petitsor 6 kr. Nyiltéri három hasábos petitsor 10 kr.

Bélyegdíj külön minden hirdetésért 30 kr.

Az Aranyünnepély alkalmából.

Pancsova május 5.

A mult szerdai Aranykoncert alkalmából idv a helybeli tanítótestületeknek! Köszönet a rendezőbizottságnak, elismerés a közreműködőknek!

Egy Aranyemlékünnepély szinte a becsület kérdése volt városunk magyarságára, sőt általában értelmiségére nézve, különösen a mi városunkban, a hol egy meglehetősen értelmes nemzetiségnek a szeme van ránk függesztve, a mely nemzeti nyelvi kulturájátugya csak, megbecsüli.

Hogy keltsünk hitet és tiszteletteljes bizalmat nemzeti műveltségünk ereje iránt, ha magunk minden tisztas alkalommal ki nem mutatjuk, hogy e műveltség szelleme él, ere lüktet bennünk. Hogy nyerjen marandó hitelt a mi hazafiságunk, ha ebbeli vallomásainknak minden kritikus alkalommal őszinte odaadás, nyílt áldozatkészség által nem adjuk meg erkölcsi súlyját?

És van-e erre méltóbb, követelőbb alkalom, mint egy férfiak tisztelete, a kiből a nemzeti karakter legfőkétebb típusát bírja, egy költészetnek a cultusa, a melyben a nemzeti alkotó szellem és képzelet legfényesebb diadalát őrli?

Városunkértelmisége egy pár év óta már több ízben bizonyosságát adta, hogy a nemzeti műveltség és szellem méltó demonstrációjára elegendőképp rendelkezik a szükséges solid erővel és a legtöbb esetben eltalálta a feladatoknak leghelyesebb módját és a fellépés tapintatát is.

Szépirodalmi csarnok.

ÁRVA ERZSÓK.

Eredeti beszély.

Irtá

Romanez Mihály.

(folytatás.)

Szegény Arva Erzsókot másnap egész nap nem lehet látni a helységben.

Pedig ő maga úgy szeretett volna legalább egy rövid óracsakára lejönni a faluba! Hiszen neki e napon, mint azt már évek óta tevé, piruló, harmatos számózával illetet volna kedveskednie az ő jóságos őrangyalának: Őrszikének. Istenem, mily nehezen esett szívének, hogy ezt most életében először, nem tehetné! Az is nagyon fájta a lelkének, hogy midőn harmad-kukorikolásra megzendültek a szentegyház ércnyelvi zenészei, ő nem mehetett el a nagytiszteletű atya szent igéire, a ki oly szivvethatóan szokta volt megmagyarázni, hogy „Boldogok a szegények, kik most éheznek, mert megelégtetnek; boldogok, kik most sírnak, mert nevetni fognak! . . .” S ha ilyenkor a templomból megkönnyebbülten hazatérve, kórságtól gyötrött édesanyját könyvekbe merülve találta: mintha maga Lukács evangélista ihlette volna, oly mély bensőséggel tudta fülébe suttogni eme vigasztaló szent géket, úgyanannyira, hogy a szegény anya egyetlen gyermekének forró esőjait közt, könyein keresztül is mosolyogva, kezdé binni, hogy csakugyan igaz, hogy boldogok, kik most sírnak, mert

És mégis az eddigi ilyen alkalmak, az egyes fellépések, majdnem kivétel nélkül rendkívül vontatva, csak erős küzdelmek, magok a tisztán magyar körök elővéleményének apálya és dagálya, szokatlan, részint gátló, részint elősegítő hullámlása közben jöttek létre. Minden egyes siker végén bizalom, lelkesedés; majdnem mindenegyes mozgalom előtt bizalmatlanság, közöny.

És ily viszontagságoknak volt kitéve az Aranyemlék ügye is. Meglett pendítve itt, fölmerült, de elsodorta a közöny árja. Végre megragadták az eszmét a helybeli tanítótestületek — első sorban Martin igazgató — és megvalósították. Minő sikerrel? Lényegben erre nézve nincs eltérő vélemény: egészben meglepően sikerült.

Mérlegeljük-e, mily kiváló érdem hárul azokra, a kik a mi viszonyaink közt ily ügyben — mondjuk ki — önfeláldozó kitarással, nemes indoku dacezzal fáradoznak? Ily érdemeknek nálunk nem terem külső elismerő vagykitüntető jel, de a hazafias tudat mindenha a köznap színpadon túl, magasra fogja becsülni.

De épen azok, a kik e téren eddig működtek, ha öntudatos, nemes önérettel magasabb jelentőséget nyújtanak ez irányu törekvéseiknek, legelső feladatok most már gondoskodni arról, hogy egyes, érdemes eszme megvalósítása ne legyen a sokféle iránylatu és indoku elővélemények szeszélyes hullámlásától föltételezve; lépjenek közlebbi érintkezésbe, hogy gyorsabban és tömörebben egyesülhessenek, ha valamely alkalom létrehozásáról lesz szó.

nevetni fognak, — boldogok, kik most éheznek, mert megelégtetnek, — boldogok a szegények, mert övék az Isten országa . . . A kiesi fürtös nád-kunyhó felett valóban Isten lelke lebegett ily szent napokon!

Szegény Arva Erzsókot most, az egész vasárnapon át, ágyhoz bilineselék a láz kínjai. A megelőző est végzettségei, a szakadó zápor, a süvöltő, hideg szélrohamok, a dagadó ár miatt kiállott rettegés, a kísértett sőt megsértett erkölcsi érzet, ama rendkívüli egyén varázsszerű megjelenése s végre jóakarója, jötevője, Kasza Pál urának — bár megérdemelt — de mégis oly lealázó kudarcra: annyira fölizgatták s elkábították érzékeit, hogy amaz ördögsugallta pillanatban riadó sikolyba törve eszméletlenül rogyott össze. S csak másnap, az ünnepi regg belövellő sugarainál vette észre, hogy édes anyja ápoló karjai között van, ki már addig — két mankóra is támaszkodva — szerető aggodalommal hordott össze a berekből Szt. László-meg ezer jó-füvet, eper-gyökeret s uti levélkét, pézsma-virágot meg kakuk-démutkát, hogy e jótékony füvek gögynedvétől új életörre kapjon az ő egyetlen kedves betege.

Arva Erzsók csakis az anyai szeretet emez önfeláldozásának köszönhető, hogy oly hamar fellábadott s hogy az ilosvai urodalomban hétfő hajnalán ismét megkezdhetet szokott munkáját. Ezt habár kezdetben bódult volt s támoalgó léptei közben reszkettek még gyöngé térdei, nem mulaszthatta el; mert e munka neki mindennapi kenyeret adott — neki? Boldog Isten! hiszen nemesak önmagáért élt! s ha észébe jutott, hogy tehetetlen

Nem tartjuk érdemes, se czélszerű dolognak helyén és idején kívül eszmét pengetni: de egy műkedvelői társulat-féle egyesülést az említett okoknál fogva égető szükségnek és megvalósítható eszmének tartunk. Egyelőre ugyan, hogy oly csigalábon jár nálunk a társulati szellem, nem gondoljuk, hogy az önállóan alakuljon meg: de egy meglévő egyesülethez csatlakozva életet és lendületet nyerhetne. Itt volna a Leseverein, de szinte kár emlegetni, mert az ilyes törekvésekhez eddig se bensőbb ambíciót, se elég erőt, se öntudatos, helyesirányu fölfogást nem tanusított.

Nem tudom, hogy érezne és mit gondolna ez iránt a m a g y a r d a l k ö r, de meg vagyunk győződve, hogy ha őszinte erélylyel és bizalommal látna egy ilyen irányu actióhoz, nemesak maga nyerne gazdagabb életerőt, de kitünő sikerek jutalmaznák kezdeményezését!

A telepések ügye.

C s á n g ó m a g y a r j a i n k ügye mind biztatóbb és megnyugtatóbb stadiumba kezd lépni. Május 2-án Budapesten összeült első ízben az új c s á n g ó m a g y a r egyesület választmányja s úgy a bevándorolt, mint még behoandó bukovinaiak sorsa reális mederben folyó élénk megbeszélést keltett a N a g y G y ö r g y kormánybiztos által ez ülésen megadott információk alapján. A választmány elhatározta, hogy az egyesületbe — vidéki választmányok alakításával —

édes anyjának éheznie is kellene, ha ő a munkát elmulasztaná: ez a gondolat oly gyötrő volt lelkére nézve, hogy a forró láz kínjai között is keszebb volt volna dologba menni, sem hogy otthon maradjon. Hiába, „szegény ember szándékát boldog isten bírja!” Erzsók pedig mindig Isten szándéka s rendelési szerint cselekedett. —

Midőn tehát hétfő reggelén a falú felé irányozá lépteit, kibontakozva a csallit sürtjéből, legott észrevette, hogy Kasza Pál uram a helység baloldali dűljében egy nagy tábla búzavetéshez dirigálja éppen a már összegyűlt munkásnépet. Erre tartott tehát egyenest és beérve társait, halavány arczával s kék szemével esdeklőleg tekintve a tisztartó úrra, szorongó kebellet hebegé, hogy betegség miatt a hosszú útban elgyöngülve, nem jelenhetett meg a többiekkel egy-szerre, kora-idejében. Kasza Pál uram pedig, jölehet már messziről megpillantotta a közeledő lánykát, tette magát mintha mitsem venne észre s mélyen szemére vágva kalapját, még hangosabban kezdé osztani parancsait és mintha parázson állott volna, türelmetlenül toporzékolt hol jobbra hol balra s előre meg hátra. Midőn azonban Arva Erzsók eléje került és szelid, szenvedő tekintetét reá emelte: zavarodva állott meg, egy félig boszús félig kémlelő pillantást vetett ábrándos mély szemébe, de a következő perczben már hirtelen elfordult s hogy növekedő zavarát elpalástolja, hamarjában nem tudván, mitevő legyen, csak úgy félvállról dadogta, hogy Arva Erzsóknak sarlót kell fognia s a búza-tábla egyik szögletében a többi aratóhoz sorakoznia. Oda ballagott tehát a szegény lány s kevés-vártatva már serényen ripegettopogott kezében a sarlót. (vége köv.)

az egész országot belevonja és — ha a kormány nem veszi kezébe a telepesek ügyét — ő maga vállalkozik nagyborszási actióra.

A helybeli csángósegélyző bizottság is ülést tartott a héten; örömmel konstataha a beérkezett adakozások nagymérvőségét és elhatározta, hogy a begyűlt pénzt nem osztogatja ki, hanem éllelmi szereket vásárol rajta. Azonkívül táviratilag fordult a földmivelési miniszteriumhoz, hogy a nagy és heverő famennyiségben bővelkedő Dunaszigeteket faszedés céljából becsássa a letelepültek rendelkezésére.

De s e w f f y bíró pedig vagy 50 csángó özvegyet és árvát helyezett el és éllemez a zrepaljai uti Antonieff-telek kocsma helyiségben. A kinek házi, konyhai, kertimunkásvávan szüksege, forduljon oda.

A csángók segélyezésére begyűlt adományok rendszeres kimutatását jövő számunkban kezdjük.

Adakozások az ország más részéből is érkeztek a segélyző bizottsághoz.

18⁴³₄₄ 18⁸³₈₄

II.

Mily dúsan termelt Torontálmegyének tiszamenti rétfölde, midőn az ország alsó vidékén egyedül állott a tiszai védtöltés, mely az 1836-ki (tehát az akkori időben ösmert áradás netovábbja) színvonalnál valamivel magasabbra — korántsem azonban a most már szükségessé vált módon — vala építve.

A birtokosság vetélkedett a „Repeze király“ czim elnyeréséért, a hó buzatermés napi renden volt, virágzott a jólét, a népség megelégedett s gazdag vala; és a hajdani megmérhetlen magasságú, mértföldekre terjedő nádasok, a rablók megközelíthetetlen fészke, vármegyéje, a szárnys vadak biztos búv és tartózkodási helye, emberi szorgalom, jól átgondolt egyszerű, de észszerű intézmények folytán Kánaán földévé lett átido-mitva.

Az ötvenes évek vége felé már a jobb parti védgátak építése is megkezdett, s csakhamar utána kezdetét vette a Tisza átvágások sokasága, és ismét kiszáradt a végvidéki és a csajkás kerületi rétföldek öblözetenkénti víztelenítése a Duna és Tisza mentén; egyszóval, Szeged felső tájékától Kubinig úgy a Tisza mint a Duna védgátak

A szerdai Aranyest.

„S ír a Arany-os levelét.“

Hosvai.

Tisztelt Szerkesztő uram!

Hiszzen hát maga tehet a hasábjával, a mit akar, írhatja lapja letelejére nem bánom még öregebb betűkkel, hogy Aranykonzert így amúgy, örvendtes, meglepő, kiténő, nagyszerű siker!!!

De már nekem tessék megengedni — ha ugyan jut hely — egy kissé föltegyem a pápaszemem s kissé hunyorgatásba csipjem a szemem pilláját. Mert nem tréfádolog az Aranyt ünnepelni. Ennek a „szalontai hajdunak“ a híre tulterjedt ám hét vármegyén, s „házi méce szelid fényc“ úgy ragyog ám, hogy ugyancsak világítsanak azok a konzertlámpák, hogy tőle csunya sötétségbe ne süllyedjen az a deszkavilág.

Aztán egyebkor is pöngött már azon a színpadon a sarkantyú, villant a fókó, esattogott magyarul a csalogány, ragyogott ékes „tábla“ban a magyar pruszlik s szólt az ének „a guszlicza hangja mellett, ki volt.“ no még vannak tán, a kik emlékeznek rá!

Lássuk hát őket! — No, no, csak hátrább egy kicsit Sugár Kata szentem, maga is tisztes Sugár Mihály, Ilom Peti se villogtasd úgy a fókósd, Villám Bandi hagy el azt a mély bánatos, öblös dalt, Szamos uram is lassabban azokat a rigmusokat, — ti welszi bárdok se zúgjátok úgy azt az átkot, mert — tüstént leteszem a pápaszemem, közéték ugrom s veletek együtt járom azt a konzertvegi ropogósat.

Várjátok a sorát s halljuk elébb a szót „Rendületlenül“, midőn fölzenget a magyar dalkör.

Komolyan szólva engem mindig sajátságosan meghatnak e körnek nótái. Mindig olyan ifjú erélyvel s bizonyos naivság bájjával száll fel

által szük korlátok közé lett (két öblözet kivételével — mely ki nem épülhetett) szorítva.

Boldog volt az, ki mindenét pénzzé téve, az ígért földéből, tehetsége szerint kisebb nagyobb területet szerezhetett; a legkeveset több reményekkel telve néhány ezer család egész vagyonát a rébbe fektette.

Megindult a népvándorlás és az egyszerre megkezdett 7 öblök elkamarázásával 3 község lett azokba rögtönözött letelepítve. Hangyaszorgalommal írtatott az ebmankó gyökere, a zombék s buján termett réti burjánzat; feltörettel — az ekét még soha nem látott — rétföld.

Épültek a házak, mint a gomba, s a földmivelés legprimitívebb fokán álló — marha tenyésztésből élő — végvidék lakossága bódalmából felriasztatva érezni kezdé, miszerint „jövvények“ a földmivelési szaknában, nálunk jóval előbbre haladtak sa jópéldát utánozva vasekéket is kezdett szerezni.

De a szük korlátok közé erőszakolt folyók áradása a gyors ide juttatás által — felsőbb vidéki és szomszédországi havazások olvadása, esapadék vizek hozzá járultával dúsan tápláltatva, viztartány és lefolyás hiányában — hónapokig vesztegelt a védtöltések s a jobb parti magaslatok között; s a dühöngő elem rést keresett, melyen a korlátok közül menekülhessen a századok óta megszokott s természet alkotta területre; mivel azonban ezen vágyát ki nem elégíthet, kezdé magát, — már a hatvanas évek vége felé egyelőre a Tiszamenti vidéken — megboszulni s vissza nyomatása által — a bevezetőleg említett — első védgátak útján nyert — Kánaán föld kezdé rétté fajulni, oly annyira, hogy most már a bíza és repezétől a tért vissza foglaltván — földárja által — kevés gabona mellett sok gyéként, kákát és nádat termel.

Óh Tiszavidék, szép híredből de kiestél!

A Duna öblöbéli telepesek pedig, kik falvaikkal időnként egyik helyről a másikra költözködtek alkalmas s biztosabb menekvési helyet keresve a nagyobb területek birtoklóival együtt — mint sajnoson tapasztalni kelle — tönkre menve, nagyobbrészt koldusbotra jutottak. De azért az átvágások léteznek; — s a víztelepítési eszme nemcsak nem tápláltatik, hanem nem gondoskodva az áradatnak a Duna szorosoknál leeresztéséről tovább is fentartatik, sőt újult erővel s roppant áldozattal fejlesztetik a már egyszer — elemek szeszélye által meghiusított és kudarcot vallott ármentesítés.

Az 1876. évi vízáradás már hathatósbabban mutogatta — kényszerítésből eredett,

az éneke. Persze egy kicsit gyengén még az intenzitásában. De csak bátran ifjú dalnok, ha az az Arany szobor ott szállhatott volna, azt jósolta volna, hogy megharsog még a te dalodtól az a „Trombita“.

De már a következőnél röstelkedve hátrább szeretett volna állni az a szobor; szegény Arany egész életében kerülte az ünneplést s ime most Scherter úr egy nagy papír tekeréssel odalép az asztalhoz — und liest „Arany-Leben u. Wirken.“ Beesületére válik, hogy e nehéz tába belevágta a fejszjét. Persze kapott is az esorbát, különösen azok az anekdoták vastagot ejtettek rajta. Azért tőle nagyon tapintatos volt, hogy csak egész igénytelenül elmondta Arany életrajzát; így is megvolt a hatása; hisz Arany élete a maga igénytelenségében olyan megható, oly fennkölt valami.

Több igénnyel lépett fel a „Welszi bárdok“ tolmácsa Thómiés Dusan úr. Mondjuk ki mindjárt, egészben meg is felelt. Jó alak, drámai tartás és rokokoszenves férfias hang a „Welszi bárdok“ pathosára képessé teszik. Sőt tán tübbet is adott a kelletténél a pathetikusból; taglejtései is már a theatralis modorba csaptak át. Habár ez tán csak a magyarnak s a németnek tűnt föl úgy. Tapasztalatunk szerint a szerb színpadi jellem — temperamentumánál fogva — ép oly realistikus hajlamu, élénk, mint pl. az olasz, úgy hogy az az idegesen gyors, nekünk tulzottnak tetsző taglejtés nála stýlszerű színpadi modor.

Meg is érdemelte volna Thómiés úr, hogy többen hallgassák azok közül, a kiknek nyelven Aranyt tolmácsolta. Különbön így is — a majdnem tisztán magyar és német publikumra — nem közönséges, zajos hatást tett.

A „welszi bárdok“ pathosá egészzen helyén kívül ráragadt Málnási F. úrra is, a ki Szibinyáni Jankot szavalta. Az „Eduard király“

terszeri bosszuállási törekvésének vészthozó — és az emberi észen keresztüljáró — felsőbbbségét; mert, kimondani is-merészség, de tény, hogy az annyi véres verejtékkel épített és az 1836-ki vizállásnál mindenhol jóval magasabbra emelt védgáton (nem a Tiszavidéki, hanem a Duna öblözeteket védő töltés, tehát az ármentesítés vég pontján) csapott át a védett területre az áradat, csimálván itt „tabula rasat“ s tönkre tette a szorgalmat, kulturát és a táplált szép reményeket; csimált ezer meg ezer földön futó hajléktalan vándort megtörte azokat testben és lélekben és elpusztított 5 telepes falut.

Ezen rombolással korántsem elégedvén meg, bebizonyítandó, hogy a természet alkotta vizesés, az ősi időkről öröklött szabadság egy könnyen emberi szegletes törekvés és fortély által magától eldisputáltatni nem engedi s megmutatandó hogy az áradat szeszélye hatalmasabb a tapogatózó tudománynál, újabb csapást nérvé, pár év múlva (1879) nem a Dumánál hanem változatosság kedvéért és annak bizonyításául, hogy mennyire terjed hatalma, a Tiszánál kezdte garázdálkodását és a már az 1876-i áradat szerint épült töltést áttörve Szeged városát pusztította el.

Vissza nem riadva ezen zaklató s milliókba kerülő egyenetlen harcztól, most már az emberi furfang újból belekötve az elemekbe, még mielőtt az áradat lefolyásáról gondoskodva lenne, vissza foglalt ismét két Duna öblöt azon szándokkal, hogy pár év múlva egymás után még 6 öblöt fog ármentesíteni és a hazakerült testvéreinket odanépesíteni, mert hisz az ármentesítésre az 1871 évi XXXIX t. cz. jogot ad e terület birtokosai többségének.

V. G.

(folyt. köv.)

Heti szemle.

A mult hét a péle-méle, a mozaikszerű sokféleség hete volt, s bár a hűséges krónikás a kis események ez összefüggés nélküli sorozatát fejtörés nélkül, időrendben leírhatná, a pragmatikus történész nem igen találna vezéreszmét, mely e kaleidoskopikus képeken végigvonulna. Mégis, nem tekinthe az olyan politikai jelentőségű udvariasságokat, minő Vilmos német császári herceg látogatása Bécsben, leginkább kulturális, szigorúbban vett kulturális kérdések foglalkoztatták a különféle országok közvéleményét. Mig Olaszországban Róma és Milanó versenyeznek egymással a világiállítás vindikálása felett, mig

harsogó harsonájával futta el azt a bájosan jászai románczot, a mely a szerényhangú guszlicza kiscéretére van szánva. Nagy kár és hiba, hogy ép ez estén Aranyt nem hallottuk érdemesebb magyar előadásban.

Utána az ez alkalomra készséggel közreműködött német férfidalegylet Marschner „Dalszabadságát“ helyesen választotta. A mi az előadást illeti, hát ennek az érdemekben kissé megrokkant egyletnek — mely a télen új erővel meglepő művészi productiókat mutatott be — szabád már itten — ottan kissé megternyedve is dalolni.

És most menjünk Szamos urammal „Leánykérőre“ Sugár Mihály uramhoz. Stoliczka, a. az ifjuság, a naivság bájjával meglepő routine-t egyesített s egész megjelenése kedvességének épen nem tudott ártani, hogy dalait egy kissé túl lágyan énekelte. A szeretetre méltó küssaszonyak viszonyaink közt egyenesen hivatása van azon a téren, a melyre a minap legelőször lépett, Sugár Mihály Dr. Noszlopy úr — méltó apja volt Sugár Katának; a művészi rokonság is köztük nyilván való volt. Kiténő erő; vajha városunknak állandóan le tudnók bilincselni.

Villám Bandi — Zsembery úr szép sugár legény, kiténő dalos kedvében volt. Habár a Sugár Kata bizonyára úgy is beleszeretett volna, ha kedélyesebben diskurál, nem áradozik annyira és hangja kiténő öblös ségét csak dalaiban hangoztatja. És nagyon értettük, hogy a Kata szivecskéje nem a gazdag Ilom Peti felé hajlott, a kinek mokány léhaságát, csapodár legénykedését, kiténően adta Knyaskó úr.

És persze, hogy ott volt Dulez István úr, az ő kiténő Szamos gazdájával, jóízű jóakarattal és értelemmel szavalván el a lakodalmas rigmusokat. Meg nem állhatjuk, hogy itt is különösen ne hangoztassuk Dulez István úr kiváló érdemeit

a szászországi Chemnitzben a 11-ik antisemita kongresszus a maga 25 figuránsával gyűlésezik, míg Angliában a ló-kultúra egyik hatalmas tekintélye, Batthány Gusztáv herceg, „hazánkfia“ a sportsman-ek fájdalmára végsőt lehel, s míg ugyan Angliában a kulturának negatív előharcosa, Fagan, a phönixparki gyilkosságban vétkesnek nyilvánítatik, — addig minálunk más természetű, de szintén kulturális szempontok érvényesülnek.

A méltóságos főrendek szellemi súlyuk egész erejével vitatták a középiskolai törvényjavaslatot. Eljöttek a nagyszabású, rendkívül érdekes beszédek meghallgatni a képviselőház tagjai is, — persze fenn a karzatról, hová a meg lehetős száraz tárgyak, az adókezelés módosításáról és a csendőrségi létszám nagyobbításáról szóló törvényjavaslatok paragrafusai elől mentköltek. Pedig hát az a zsendár a mai világban mégis csak igen fontos és hasznos individuum: a mai világban, mikor a szegény Andrassy grófot egyszerre két vesztés éri: egyik, hogy el kellett neki menni vésztárgyalásra a hírhedt érdemrendlopaósi perben; a másik pedig, hogy szegényt ugyanabban az időben az „Alkotmányos titkok“ szerzője meghurcolja és bodros fejére zudítja mind azt a sok galibát, a melyeket szerénce a lefolyt években látnunk lehetett. Még csak az hiányzott, hogy a bécsi publikum szemlehiányát is küllgyi téves felfogásai folyományainak tekintette légyen.

De hová tévedtünk? — A méltóságos Főrendektől a bécsi strike-oló sütőkhöz, — akik hosszú resistenciájoknak mindenestre több hasznukat vették, mint a szegény Füzesséry a maga párbajával, melynek lefolyása bizonyára mosolyt csal atávollevő közönség ajkára, a helyett, mint célozva volt, igazságot szolgáltatott volna mindenképen — Un po' piu di luce' kiáltjuk fel mi is Dr. Radics Emil karlóczai szerb metropolitával, (kinek e héten jelent meg a fenti jelige alatt egy apologiája) — mert hol van itt a komolyság, a pártatlan, férfias fellépés? Tant de bruit pour une omelette!

Az osztr. magyar hivatalnokgyelet kedvezményei.

Az osztr. magyar hivatalnok egyelet — a melynek városunkbeli fiókja újabban rendkívüli virágzásnak lendült — az idén is meg lehetős kedvezményeket biztosít. Az igazgatótanács 1883-ra 3000 forintot szavazott volt meg szegény és beteg tagok számára fürdők használhatása céljából. 95 folyamodó közül 36 kapott ez összegből segélyt; ezek közt 7 magyarországi. Ezenkívül még 10 folyamodónak összesen 300 frtnyi segélyt adott, ezek közt 3 magyarországinak. A fürdők közül kedvezményeket nyujtanak az egyelet szegényebb tagjainak a

nyilvános társas életünk nemes irányu élénkítése s részben főkép a magyar typosok rokonszenves megkedveltetése körül. Annaira feláldozta magát ez irányban, hogy — biz' istenem — megérdemelne már egy viczispánságot!

Vizkelety és Klempay kisasszonyok ügyességgel forogtak kis szerepökben s szinte sajnáltuk, hogy ez alkalommal tehetségöknek megfelelő nagyobb szerep nem jutott. Auerk. a. is jól adta a maga mondókáját. A két Christen, Halász, Imhof, Krieshaber és Krumes kisasszonyok pedig rokonszenves hangjokkal és megjelenésökkel, festői alakjaikkal kedvesen egészítették ki a darab hangulatát és képét. Mert utóvégre is csak kép az egész darab. Persze bajos való cselekvéssel bírilyen irányu s az estére alkalmas darabot találni. Úgyes megrendezője, Knyaskó úr, úgy vélt ezen segíteni, hogy több mozgalmat hozott bele, hogy a „sárga esikőből“ elővette a kántor és a három cigány alakját és beléillesztette. A többszörös kacaj, melyet Nécsely, e tehetséges karrierozó és Germány, Paulovics meg Klein Oszkár urak e szerepekben fakasztottak, igazolá a rendező élelmességét.

Azért a darab végén bizonyára igen sokakbántamadt a vágy, hogy e jeles eróket ezentul és mielőbb sikerült cselekvényül magyar darab szerencsés előadásában láthassák és tapsolhassák. Én is most veszem észre, hogy nagyéllal a kritikára hegyezett tollam kiesett, és kezem tapsba csattant össze. Ők tehetnek róla! Ne is esügedjenek e téren, se ők se mások. Kövessék annak a költőnek a szavát, a kit az estén ők ünnepeltek:

„Tudod-e micsoda az erő? Akarat,
Mely előbb, vagy utóbb, de borostyánt arat!“
És most isten állja szerkesztő úr!

Magyar Misi.

következők: Gleichenberg, Radegund, Teplitz (Csehorsz.), Teplitz (Trencsém.) Baden, Marienbad és Wildbad — Gastein. Az egylet f. é. máj. 12 én XVIII. rendes közgyűlést tartja, a melyre minden tag a Dunán és minden vaspályán mérsékelt áron utazhat.

HELYI HIREK.

* **Hergloz Antal** törvényszéki elnök úr szabadságidejére tegnap Budapestre utazott s a telepek ügyében is az illetékes helyeken lépéseket fog tenni. Szerencsés otjárast kívánunk törvényszékünk és városunk e legfontosabb közügyeinkben páratlanul buzgó kitérőségének!

* **Dragon János** városi tanácsnok úr is hosszabb szabadságidőre távozik városunkból.

* **Az Arany-koncerttről** szóló tudósításunkat még ki kell azzal egészítenünk, hogy szép számú, városunk legjava közönsége által volt látogatva, a mely a hangversenyre következett táncvizigalomban tömegesen és hajnali négy óráig szakadatlan vidám hangulatban mulatott. Azonkívül ki kell még emelnünk, hogy a színdarabban előforduló karokat Rándl F. a dalkör jeles karmestere tanította volt be; mily sikerrel? Jelezte az általános taps. A hangverseny tiszta jóvedelme vagy 100 forintot tesz.

* **A helybeli reálgymn. önképzőkör**, a melynek Romancz M. tanár s lapunk jeles szépirodalmi dolgozótársa az elnöke és lelke, 7 frt. 23 kt. adott szerkesztőségünknek az Arany szobra javára. Kedves adomány a még zsenge és szük tagszámú körtől!

* **Városunk minapi közgyűlése** azt az öröndetes határozatot is hozta, hogy gátvetőül a dunai nagy szél ellen 50 ölnyi szélességben befásítja a gyárszigettől a Dumáig lenyuló területet s minden irányban lépéseket tesz, hogy a helyi Temes-Dunai közlekedésnek több és mindeddig annyi kellemetlenségét okozott s szinte szégyent hozott akadályai elháríttassanak.

* **Balogh Józsa** a parányi, vagy öt éves, cím balomjatszó a hét fojyamán városunkban is két estén fellépett a „trombita“ vendéglőben. Azaz nem is lépett fel, mert úgy kellett felrakni arra a lábnyi magas állványra, a melyen ezimbalma állott s a melyen folyvást művészete magaslátán maradt. Ihlett naivsággal, hol szelid andalítón, hol kitérő már nem is gyermeki — hévvel játszotta a magyar, német és szerb nótákat egész özőnével. És verte hozzá nagykemény ládbogással a taktust. Külömben merő taktus az egész babszem, mert a csárdást is úgy kiugrálja, mint akár a ezimbalomverője. Származására nézve egy tisztos barna cigány fia, a ki kíséri fiát, apai öröszemével az élet utján és hegedűjével a produktiók alkalmával. A fia maga kékszemű. Kétségtelenül jó adag magyar geniusz szorult a esüpp emberkébe, s ezért megérdemelte volna, hogy a magyarságból többen látogassák.

* **Amerikába. Weisinger Jaka** b, néhány év előtt Stuttgartból ide beszakadt nazarenus, a ki itt némi vagyonra tett szert, pár nap mulva két lányával es sógorával Amerikába költözik.

* **Nagy égi háboru** es jégeső volt mult hét szerdáján nemcsak városunkban, hanem az

HASZNOS TÁRCZA.

A Világ vége.

(Vége.)

E végett képzeljünk egy végtelen nagy türes gömböt, mely napunkat körülveszi es melynek középpontja az utóbúnak középpontjával egybe esik; végre, melynek felületég, földünköt számítva 37. millió mérföldnyi távolság létezik. Ha most a nap melegét veszszük, melyet a nagy mindenségbe kisugároz — találni fogjuk: hogy az a pontos számítások szerint két milliárd-háromszáz milliószor több, mint a mennyit földgömbünk fel fog es felhasznál.

Ha jelenleg a nap még eléggé gyorsan képes ily óriási veszteséget helyre pótolni, vagy ha ezt a meteorok kiegyenlíteni segítik, — úgy a kihűlése még nagyon távol van; ellenkező esetben azonban, rég megkezdődött már e kihűlési korszak. Bizonyítják ezen állítást a napban időként es mindegyre gyorsabban megjelenő foltok; melyek korántsem egyebek az említett, lassu, most még alig észlelhető kihűlési jelek előfutárainál.

Eljön azonban az idő — jegyzi meg Flamarion — midőn e foltok sokkal gyakoribbak, sokkal nagyobbak lesznek, mint napjainkban; s midőn azok égőbolygónk jökora hasznavehetetlen részét képezendik. A napfogyatkozások, minőknek a régiek vajmi ritkán valának tanni, századról századra fognak növekedni es pedig fokozatosan, habár nem is rendes időben, a mennyiben a rétegek első töredékei (foltok) a folyékony felületen csakhamar megszilárdulni es új, hasonló képződményeknek helyet adni — nem fognak késni.

A ránk következő nemzedékek es évszáza-

ország több vidékén, Budapesten, Aradon, Temesvártt is.

* **A selyemfonó igazgatója**, Folinai úr, mult héten a kubini kerületben járt, kiosztván a petéket a selyemhernyó tenyésztőknek. Most a panosovai kerületben jár s úgy ott, mint itt szép mennyiségben veszik a petéket.

* **A helybeli kereskedők** valláskülönség nélkül megegyeztek abban, hogy május 1-étől aug. 1-éig vasárnapi délutánokon zárva tartják üzleteiket.

A népkert is a természet megifjult erejétől s a nyájas tavaszi nap melegétől egyre zsendül es zöldül s mind többen kezdik látogatni. S ott járva kellemesen kezd eszünkbe jutni jó Balassa János verse:

Vitézek mi lehet
E széles föld felett
Szebb dolog a végeknél?
Holott kikeletkor
A sok szép madár szól,
Melylyel ember ugyan él!

* **Csángó poézis az új hazában.** Bukovinai Andrásfalvi Csillag Márton egy verset küldött be hozzánk, a melylyel — föltéve, hogy szívből fakadt es eredeti képzelet terméke — jellemző voltánál, sőt helylyel — közel lyrai szépségénél fogva is — ime szívesen kedveskedünk olvasóinknak. Címe „Jöjjetek“ s a Bukovinában maradt testvérekhez szól:

Jöjjetek...

Jöjjetek, oh jöjjetek!
E hazába siessetek,
Ne feledjétek a hazát,
Nyugalmat nektek csak ő ádd.
Jöjjetek, oh jöjjetek!

Jöjjetek, oh jöjjetek!
Jt nyugalmat kapp szívetek,
Meguntátok a rabb igát,
Az idegen nép kacaját,
Jöjjetek, oh jöjjetek!

Jöjjetek, oh jöjjetek!
Mert csak is itt lesz kedvetek,
A boru után itt derül,
Jt szívetek lángra kevíl,
Jöjjetek, oh jöjjetek!

Jöjjetek, oh jöjjetek!
Rég várnak testvéreitek,
Feledjétek azt a hazát,
Hol vontátok a rabb igát,
Jöjjetek, oh jöjjetek!

Jöjjetek, oh jöjjetek!
Szép haza fogadd titeket,
Elég volt már a rabb iga,
Az isten is megsokalta,
Jöjjetek, oh jöjjetek!

Jöjjetek, oh jöjjetek!
Itt vidulni fog lelketek,
Hisz régen kívánczotatok,
Meglátni Magyarországot,
Jöjjetek, oh jöjjetek!

dok többször fogják a napot kialudva es újra meggyuladva látni, mig végre elérkezik az a nap, melyen a most mindent éltető nagy csillagzatnak általános elalvása beáll; midőn az egyre gyengülő es halványuló sugarak örökre elhomályosodnak, s midőn a tüzgolyó egyszerre elsötétül es fénye vissza többé nem tér, hogy fűtőt melegével embert es természetet egyformán megörvendeztetve — éltessen.

Huszonöt hatalmas bolygót láttak már a lezajlott századok kialudni es ezeken kívül hány más csillagnak keresné még csak nyomát is hasznalanul az ember! Pedig ősapáink be sok szépet be sok jót — néha ellenkezőt is — tudtak ezek megjelenése alkalmával regélni!

Naprendszerünk szintén ilyen csillagzat es így az ő számára is ugyan azon sors vár, melyen egykor hatalmas testvérei rég túl estek már: az enyészet, vagy miként ezt a csillagászok nevezni szokták, az eltűnés sorsa. Napunknak, valamint a többi világoknak is, megmáshíthatlanul szól az örök igaznak maradó törvény, hogy: „a mi születik, annak meg is kell halnia.“ Igaz ugyan hogy életük az évszázadok millióját is eléri, de azért a végtelenség tengerében, e hosszú élet sem több, egy szép hajnalnál, egy csendes álomnál.

Az akkori nap — egy sötét, de meleggel még mindig bíró csillagzat — villanyos fényt fog ársztani új es idegen lakosaira. A még meglevő bolygók jární fogják évezredek óta megszokott útjaikat. Kifáradt es meggyengült Ori-tűzők égni fog a nap körül mind addig, mig emez, a többi bolygók köztársaságával együtt, az élet könyvéből örökre ki nem töröltetik. Elfognak tűnni mindnyájan helyet adva más nap —, más es talán jobb világrendszereknek, más más lelkeknek; — az egyetemes es örökkévaló történelemben szereplő utódoknak.

Arion.

VIDÉKRŐL.

(E rovatban szivesen adunk helyet mindennemű jószándéku tudósításnak, a mely a délvidék városainak és helységeinek fontosabb jelenségeiről szól.)
Újvidéken Bogyo Alajos, a kit Páncsovára hiába vártunk, javában működik jóhírű színtársulatával. Java népszimmitveket, operetteket ad elő s az „Újvidék“ igen elismerőleg nyilatkozik az előadásokról.

Temesvár szab. kir. város, — melynek rohamos magyarosodását mi sem bizonyítja ékebben, mint az, hogy még csak rövid idő előtt alakult magyar nyelvterjesztő egylete ma már 1000 tagot számlál, a nemzeti művelődés egy másik fontos tényezőjének létrehozásán fáradoz legújabbban: a magyar színészet állandósításán, mely célból alakítandó magyar színgyárművelő egyesület tagjait hamarjában 100-an iratkoztak alá, a város legelőkelőbb férfiai közül.

Fehértemplomon magyar színpadot állít fel az ottani Társas-kör, nagy táncsterme helyiségében. Tisztán a magyar nyelv temploma ugyan nem lesz, amennyiben a Kör számos magyarul nem értő tagjaira való tekintetből olykor-olykor egy-egy darabot német nyelven is szándékoznak színre hozni; — mindamellett irányában s a nemzeti színi irodalmi termékek ápolása körül — reméljük — csak magyar lesz az. E biztos reményünkben üdvözöljük a kezdeményezőket.

Ugyanott, t. hó 21-én az állami leányiskola „Aranyünnepet“ rendezett. Fehértemplomon ez már a harmadik, nemzetünk nagy költőjének emlékeztetére rendezett ünnep volt. Ez is szépen sikerült, mint az előbbie. Az anyanyelvűkre nagyobbára német leánykák tiszta, magyaros kiejtése meglepő volt. S még örvedetesebb volt az, hogy a szavallati darabok mind az ünnepelt költő verseiből vették. —

Felelős szerkesztő: **Wigand János.**
 Főmunkatárs: Dr. **Fináczy Ernő.**

Kiadótulajdonosok:
Wigand János és a „Beck & Koszanic“ cég.

HIRDETÉSEK.

4063 szám.
 tlkvi 1883.

Árverési hirdetmény.

A pancsovai kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság részéről ezennel közhírré tétetik, hogy Polacsek Lajos pancsovai lakos végrehajthatónak, Jovánov Szava illanecsi lakos végrehajtható elleni 99 frt. 95 kr. és jár. iránti követelése behajtása végett 1883. évi Julius hó 2-ik napjának d. e. 9 órákor a kebelbeli telekkönyvi hatóság helyiségében az ezen törvényszék területén fekvő Illanecsa községi 1108. számú telekjegyzőkönyvében foglalt következő ingatlanok u. m. a 10 hz. sz. alatt felvett 8 hold III oszt. kaszáló: 700 frt. ezennel megállapított kikiáltási ár mellett külön külön elfognak árvereztetni és akkoron magasabb ígéret hiányában a kikiáltási áron alól is elfognak adatni.

A venni szándékozók kötelesek a kikiáltási árnak 10% át készpénzben vagy ovadékképesnek nyilvánított értékpapírokban bánatpénzzel letenni.

Kelt a pancsovai kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóságnak 1883. évi ápril hó 2-án tartott üléséből.

Mihajlovics
 jegyző.

Hergloz
 elnök.

POPOVICs MIKLÓS köz- és váltójogi ügyvéd a n. é. közönség tudomására juttatja, hogy

Ügyvédi irodáját

Pancsován (a nagy piacon lévő ezelőtt Jagodits- most Wranyeseviss- féle házban) megnyitotta, s polgári-, váltó-, kereskedelmi-, telekkönyvi-, és büntető- peres- és perenkívüli ügyekben való képiseletet vállal.

4937 szám.
 tlkvi 1883.

Árverési hirdetmény.

A pancsovai kir. törvényszék m. tkvi. hatóság részéről ezennel közhírré tétetik, hogy Joszopovits Miklós pancsovai lakos végrehajthatónak kérelmére 300 frt. tőke követelés és mint hogy az árverési vevő Dumitrov Szabbás a vételért lefizetni vonakodik, valamint ezen árverési kérvény után megállapított 8 frt. költség behajtása végett alperes Brankov Zsiva hagyatékának végrehajtható elleni 42 frt. — kr. és járulékai iránti követelése behajtása végett 1883. évi Julius hó 16 ik napjának d. e. 9. órákor az újfalvi község házában az ezen törvényszék területén fekvő Újfalva községi 1993 számú telekjegyzőkönyvében foglalt következő ingatlanok u. m. 1279 sz. ház, 400 n. öl ház-hely $\frac{2}{3}$ része 78 frt. 94 kr., — 28 hsz a 1700 hold I dülöben fekvő II. oszt. szántó $\frac{2}{3}$ része 50 frt; — 28. hsz. II dülö 1700 hold II. oszt. szántó $\frac{2}{3}$ része 50 frt; — 28. hsz. III. dülö 1700 2 hold II. oszt. szántó $\frac{2}{3}$ része 50 frt. — 28 hsz. V. dülö 2533 hold II. oszt. kaszáló $\frac{2}{3}$ része 81 frt. 80 kr. — 548 hz sz 300 n. öl szőlő $\frac{2}{3}$ része 125 frt. 12 kr; — 9 hsz. a. 400 n. öl kert $\frac{2}{3}$ része 15 frt. 80 kr. ezennel megállapított kikiáltási ár mellett külön-külön elfognak árvereztetni és akkoron magasabb ígéret hiányában a kikiáltási áron alól is elfognak adatni.

A venni szándékozók kötelesek a kikiáltási árnak 10% át készpénzben vagy ovadékképesnek nyilvánított értékpapírokban bánatpénzzel letenni.

Kelt a pancsovai kir. tszék mint telekkönyvi hatóságnak 1883 évi April hó 20 napján tartott üléséből.

3749 szám.

tlkvi 1883.

Árverési hirdetmény.

A pancsovai kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság részéről közhírré tétetik, hogy Belits Katalin újfalvi lakos végrehajthatónak, Csebrán Illia s Anna újfalvi lak. végrehajtható elleni 42 frt. — kr. és járulékai iránti követelése behajtása végett 1883. évi Julius hó 16 ik napjának d. e. 9. órákor az újfalvi község házában az ezen törvényszék területén fekvő Újfalva községi 1993 számú telekjegyzőkönyvében foglalt következő ingatlanok u. m. 1279 sz. ház, 400 n. öl ház-hely $\frac{2}{3}$ része 78 frt. 94 kr., — 28 hsz a 1700 hold I dülöben fekvő II. oszt. szántó $\frac{2}{3}$ része 50 frt; — 28. hsz. II dülö 1700 hold II. oszt. szántó $\frac{2}{3}$ része 50 frt; — 28. hsz. III. dülö 1700 2 hold II. oszt. szántó $\frac{2}{3}$ része 50 frt. — 28 hsz. V. dülö 2533 hold II. oszt. kaszáló $\frac{2}{3}$ része 81 frt. 80 kr. — 548 hz sz 300 n. öl szőlő $\frac{2}{3}$ része 125 frt. 12 kr; — 9 hsz. a. 400 n. öl kert $\frac{2}{3}$ része 15 frt. 80 kr. ezennel megállapított kikiáltási ár mellett külön-külön elfognak árvereztetni és akkoron magasabb ígéret hiányában a kikiáltási áron alól is elfognak adatni.

A venni szándékozók kötelesek a kikiáltási árnak 10% át készpénzben vagy ovadékképesnek nyilvánított értékpapírokban bánatpénzzel letenni.

Kelt a pancsovai kir. tszék mint telekkönyvi hatóságnak 1883 évi April hó 20 napján tartott üléséből.

Mihajlovics
 jegyző.

Popovics
 h. elnök.

ÉRTESÍTÉS.

Özv. BEHR KATALIN

szül. Kreuzinger

ajánlja magát, mint

okl. Szülésznő

a n. é. közönség becses bizalmába. Lakik Gilvázi A. asszony házában, szemben a Kokesch Jozsefféle házzal. 2—3

1306 szám
 1883

Árverési hirdetmény.

Alulirt kiküldött végrehajtó az 1881-évi LX. t. cz. 102 §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a pancsovai kir. járásbíró-ság 832 számú végzése által Krancsevits Péter végrehajtható javára Slivits Svetozar ellen 617 frt. 72. kr. tőke, ennek 1882 év August. hó 1 napjától számítandó 6% kamatai és eddig összesen 37 frt. 50 kr. per-költség követelés erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás alkalmával bíróság felül-foglalt 422 ft 38 krnyi könyvkövetelésekből álló ingóságok nyilvános árverés útján eladtnak.

Mely árverésnek a 1883. sz. kiküldést rendelő végzés folytán a pancsovai kir. bíróság kiadó hivatalában leendő eszközlésére 1883-ik év Majús hó 21-ik napjának dél előtti 10 órája határidőül kitűztetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hívatnak meg: hogy az érintett ingóságok ezen árverésen, az 1881-évi LX. t. cz. 107 §-a értelmében a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is eladtni fognak.

Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881-évi LX. t. cz. 108 §-ában megállapított feltételek szerint lesz kifizetendő.

Kelt Pancsován 1883-ik év April hó 26. napján.

Galanthai Ferencz
 kir. bírósági végrehajtó.